

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2014/12/koncz-istvan-az-interju-projekt-tapasztalata-05-02-16/>

Koncz István

Az interjú-projekt tapasztalata

Örömmel osztom meg személyes tapasztalataimat a 2010. május és 2011. április között megvalósított Emlékpontok-pályázatunk tapasztalatairól. Három történelem szakos kollégámmal, Debrődiné Dobóczy Máriával, Dr. Péterfi Gáborral és Rácz Zoltánnal közösen, valamint 21 diákkal együtt oldottuk meg a pályázat kiírásában is szereplő céloknak megfelelő feladatainkat.

A négy pedagógus előzetesen megosztotta egymás között az elvégzendő tennivalókat. Én az interjúalanyok kiválasztásában, majd ezt követően az interjú helyének, idejének és az elkészítés feltételeinek biztosításában igyekeztem hasznossá tenni magam. Az interjú elkészítése után a szükséges adminisztráció, illetve a felvett anyag eljuttatása a megfelelő helyre szintén a feladataim közé tartozott. Az interjúk során fényképeztünk is, amelyben döntő részt vállaltam. A képeken is látható részértékelés, sajtótájékoztató és egyéb, a pályázattal kapcsolatos feladat már négyünk közös munkája. Mondanom sem kell, hogy ez a pályázat részemre mennyi mindent jelentett. Három év távlatából is gyakran megjelennek gondolatban előttem azok az interjúalanyok, akik megnyíltak a kamera előtt és hol mosolyogva, hol könnyezve, hol visszafogottan, hol indulatosan beszéltek az általuk fontosnak és elmondhatónak tartott eseményekről. A második világháborútól napjainkig tartó időszak számos személyes élményt, epizódot hozott elő, amely túlmutat az egyéni sorson, közössé válik a szűkebb- illetve a tágabb környezet történetével.

A rendelkezésemre álló terjedelmi keret csak néhány szempont kiemelését engedi meg.

Hogyan kerültek kiválasztásra az interjúalanyok?

Ez a feladat, mint ahogy előbb említettem, döntően az én kompetenciám volt. Több mint hat évtizede lakom Aszódon, s ez alatt az időszak alatt nagyon sok emberrel ismerkedtem meg munkám, közéleti tevékenységem során. Többségük egy generációval volt idősebb nálam, ez is sokat segített felkérésükben. Meghatározó volt az érintett időszak (egyházi iskolák államosítása, termelőszövetkezetek szervezése, 1956-os forradalom, Kádár-korszak, rendszerváltás – a két utóbbi személyes élményeimmel is) és intézmények, vállalatok (Aszódi Leánynevelő, Evangélikus Gimnázium, Fiúnevelő Intézet, Ipari Műszergyár Iklad).

Természetesnek tartottam – és ez így is történt –, hogy az érintett személyek névsorát a projektben dolgozó négy kolléga közösen hagyta jóvá. Közel hatvan interjú készült, de a kiírásnak megfelelően ötvenet adtunk le a Terror Háza Múzeumának. Ezekről, néhány jellegzetes adatot közlök:

Öt egyházi személy (lelkész, plébános) és negyvenöt világi adott interjút. Tizenhét nőt és harminchárom férfit kérdeztünk. A végzettségüket tekintve harminchárom szellemi foglalkozású (evangélikus lelkész, római katolikus pap, orvos, katonatiszt, gépészmérnök, építészmérnök, polgármester, muzeológus, pedagógus, pártalkalmazott stb.) és tizenhét fő fizikai állományú (géplakatos, szakács, kiskereskedő, betanított munkás, háztartásbeli, villanyszerelő stb.) interjúalanyunk volt.

Koncz István: Az interjú-projekt tapasztalata

Lakóhelyüket tekintve huszonnyolcan Aszód városában élnek, huszonketten pedig máshol (Kartal, Kálló, Erdőkürt, Hévízgyörk, Galgahévíz, Tura, Domony, Iklad, Gödöllő, Budapest).

A pályázat által támogatott témák szerinti interjúk:

- második világháború: egy,
- 1940-es évek: nyolc,
- Málenkij-robot: három,
- Rákosi-korszak: öt,
- 1956-os forradalom: négy,
- Kádár-korszak: tizenkilenc,
- rendszerváltás: öt,
- Aszódi Evangélikus Gimnázium újraindítása: öt.

Természetesen ezek az interjúk nem teljesen az adott témáról szólnak, hiszen más események, emlékek is felmerültek a beszélgetések során. Így egy-egy beszélgetés más témakörbe is besorolható lenne. Néhányat megemlítek ezek közül.

Dr. Harmati Béla püspök úr és D. Szebik Imre püspök úr életút interjút adott, amely nemcsak a magyarországi evangélikus egyház huszadik század második felének történetét érintette, hanem bő információt adott a rendszerváltást követően az egyházi iskolák – így az aszódi evangélikus gimnázium – újraindítását segítő tárgyalásokról és az ezt követő eseményekről.

Frajna Miklós nyugalmazott középiskolai igazgató az 1956-os forradalom mellett a Franciaországba való disszidálásáról, az ott töltött egyetemi éveiről, valamint a hatvanas években történt hazatéréséről, a magyar-francia két tannyelvű tagozat beindításáról, illetve a volt aszódi evangélikus gimnázium épületének állami kézben tartásáról, a két aszódi gimnázium egymás mellett való működéséről beszélt.

Drabon József a szovjetunióbeli hadifogságáról, a Rákosi-korszak hivatásos katonatiszti életéről, illetve az ezt követő pedagógusi hitvallásáról, iskolaigazgatói tevékenységéről nyilatkozott.

Drexler Győző Edgár nyugalmazott muzeológus, 1947-ben érettségizett evangélikus gimnáziumi öregdiák nemcsak a régi gimnáziumi diákéletre, tanáregyenységekre emlékezett, de szólt a német származása és horthysta-katonatiszt édesapja miatti méltatlan üldöztetéséről, a mai evangélikus gimnázium iskolatörténeti múzeumának megalapításáról.

Kik voltak a pályázatban résztvevő diákok és hány interjú készítésében vettek részt?

Huszonegy diák vett részt a projektben: öt fiú és tizenhat leány.

A legtöbb interjút / hetet/ Valcsák Lilla és Balogh Csenge készítette. Toldi Fanni öt, Garai Laura, Papp Vivien négy beszélgetésben vett részt. A többi diákkérdező a következő volt: Sára Attila, Debrődi Boglárka, Benke Franciska, Fodor Ádám, Nagy Bálint, Erős Richárd, Juhász Viktória, Csordás Juli, Mezriczky Kitti, Babka Anna, Szűcs Paula, Nagy Anna, Rácz Réka, Benke Bence, Molnár Orsolya, Maschek Valentina.

Személyes benyomások

Történelem szakosként és érdeklődő emberként hallgattam az interjúkat. Mindegyik sokat jelentett számomra. Az interjúk előkészítése során, majd a kész anyagot is ismerve számos olyan kérdés fogalmazódott meg bennem, amely azóta is foglalkoztat. Arra készítenek ezek,

Koncz István: Az interjú-projekt tapasztalata

hogy használjuk ki azokat a ma még rendelkezésre álló lehetőségeket, amelyekből a személyes élményeken keresztül tudunk meg minél többet szűkebb és tágabb történeti környezetünkről. Nagyon megérintett, amikor a kulákságról, illetve a mezőgazdasági termelészövetkezetek szervezéséről beszéltek interjúalanyaink. Családunkat is érintette ez a dolog, mint kulák dédunoka az ötvenes években én is éreztem ennek „jótékony hatását”. Most már az ember másként gondol vissza az akkori, sokszor hátrányos megkülönböztetést jelentő eseményekre, de ezen élmények is hozzásegítettek ahhoz, hogy jobban megértsem az interjúalanyok által elmondottakat.

Nagyon bízom abban, hogy nemcsak nekünk, a projektben résztvevő tanároknak jelentett megismételhetetlen élményt ez a pályázat. Remélhetőleg sokat jelent az interjút készítő diákoknak is egyéni életükben, személyiségfejlődésükben egyaránt.